

MİLLÎ MÜCADELENİN KAHRAMANLIK SİMGESİ ÇİNE KUVA-YI MİLLİYE MÜZESİ

The Heroic Icon of The National Struggle Çine Kuva-yı Milliye Museum

Dr. Öğretim Üyesi Oktay BAŞAK
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
okbasak@gmail.com
0000-0003-4268-2356

Yaşar ÖZRİLİ
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
yozrili@gmail.com
0000-0003-4495-0705

Öz

Kuva-yı Milliye, I. Dünya savaşıdan sonra işgallere maruz kalan Anadolu'nun, düzenli ordunun bulunmadığı zamanda, ülkenin bağımsızlığa giden yolunda önemli katkı sağlamıştır. Batı Anadolu'da Aydın ilinin, Çine ilçesi, Kuva-yı Milliye mensuplarının karargâhı ve bölgenin kurtarılması için stratejik kararların alındığı ve bunun sonucunda da Yunanlılara karşı başarıların elde edildiği bir kentti. Çine Kuva-yı Milliye Müzesi, Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında Kuva-yı Milliye hareketinin faaliyetlerine zemin hazırlamasında önemli bir yere sahiptir. Türk sanatının Cumhuriyet Dönemi yerel mimari özelliklerini yansıtan, kültürel değerlerinden biri olan Çine Kuva-yı Milliye Müzesi'nin sergi ve koleksiyonlarının Millî Mücadele yıllarındaki toplumsal bütünlüğün önemini ve vatan savunması uğruna, halk dayanışmasının simgesi olması açısından önemlidir. Çine Kuva-yı Milliye Müzesinin kurtuluş savaşı yıllarındaki misyonu ve barındırdığı eserlerin çeşitleri, sergilenme durumları, koleksiyonların sergileme tarzları, müzenin diğer etkinlikleri ele alınmaktadır. Çalışma doküman analizi ve veri toplama yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Çine Kuva-yı Milliye Müzesi'nde muhafaza edilen eserler, Millî Mücadele yıllarının somut sembolleri olmaları sebebiyle dikkat çekmektedir. Çine Kuva-yı Milliye Müzesi'ndeki değerli nesnelere sonraki kuşaklara aktarımının önemi ve müzenin daha fazla tanınması gerekçeleriyle bu konu değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Müze, Müzecilik, Çine, Kuva-yı Milliye, Millî Mücadele

Abstract

The Kuva-yı Milliye made a significant contribution to the independence of the country when there was no regular army in Anatolia, which was occupied after the First World War. Çine district of Aydın province in Western Anatolia was the headquarters of the members of the Kuva-yı Milliye and a city where strategic decisions were taken to save the region and as a result, successes were achieved against the Greeks. The Çine Kuva-yı Milliye Museum has an important place in preparing the

ground for the activities of the Kuva-yı Milliye movement in the victory of the War of Independence. The exhibitions and collections of the Çine Kuva-yı Milliye Museum, one of the cultural values that reflect the local architectural characteristics of the Turkish art of the Republican Period, are important in terms of the importance of social integrity during the years of the National Struggle and the symbol of public solidarity for the defense of the homeland. The mission of the Çine Kuva-yı Milliye Museum during the years of the War of Independence and the types of artifacts, exhibition situations, exhibition styles of the collections, and other activities of the museum are discussed. The study was prepared using document analysis and data collection method. The artifacts preserved in the Çine Kuva-yı Milliye Museum draw attention as they are concrete symbols of the years of the National Struggle. This issue has been tried to be evaluated due to the importance of transferring the valuable objects in the Çine Kuva-yı Milliye Museum to the next generations and the more recognition of the museum.

Keywords: Museum, Museology, Çine, Kuva-yı Milliye, National struggle

Giriş

“Müzeler, geçmiş ve geleceği değerlendirebileceğimiz, aynı zamanda iletişim kurabilmemizi sağlayan, eşitlikçi (toplumun her kesiminden bireye hitap eden aktiviteler düzenlemek) kapsayıcı kurumlardır. Buna ek olarak günümüz sosyal problemlerini tahlil ederek tanımlayarak, farkındalık oluşturmak gayreti içindedir. İnsanlık adına muhafaza etmekle yükümlü oldukları eserleri ve kültürel örnekleri gelecek kuşaklar için güvence altına alır, kültürel çeşitlilik penceresinden bakarak, her insana hitap etme arzusu ile hareket eder. Kültürel mirasa erişimde toplumda tüm insanlara (etnik gruplar, mülteciler, çocuklar, farklı cinsel tercihi olan bireyler, dezavantajlı gruplar vb.) eşit olanaklar sağlar (Onur, 2012: 39). Müzeler kâr amacı gütmeyen, katılımcı ve şeffaftırlar; eserleri, insan onuruna ve sosyal adalete, bütün dünyayı ve insanlığı kapsayan biçimde adalet, şeffaflık ve etik değerlere, katkıda bulunmak için toplar, muhafaza eder, araştırır, yorumlar, teşhir eder ve dünyada bu anlamda bir bilinç oluşturmak adına çeşitli topluluklarla aktif olarak çalışır” (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi [ICOMOS] 2010). (Uluslararası Müzeler Birliği [ICOM] 2019) Fransa’da gerçekleştirdiği son güncel oturumunda, müze aktivitelerine yönelik yeni bir bakış açısı kazandırmaya gitmiştir. Müzelerin kültürel mirasın, tarihsel süreçteki önemli dönüm noktalarına vurgu yapan, çoğulcu katılımı destekleyen, halka karşı duyarlı, toplumun her kesiminin hassasiyetini gözeten bir anlayışta hizmet politikalarına geçilmesinin önemini dile getirmektedir. Sonraki kuşakları düşünerek hareket edilmesini sağlayan, evrensel, şeffaf müzebilim faaliyetlerine geniş bir perspektif kazandıran bir tanım güncellemesi yapmıştır ICOM (2019).

Müzeler bir manifesto metninin ana temasıdır (Onur, 2012: 39). Müzelerde bilginin eğitim yoluyla öğrenme, dolayısıyla davranış oluşturma ve anlamlandırma gibi iddiaları olmaktadır (Burnham ve Kai Kee, 2011: 103). Müzelerin çok boyutlu görevleri vardır. Bu hem bireysel hem de grup bazındadır. Bireyin entelektüel olarak kültürlenmesine katkı sağladığı gibi halkı ilgilendiren sergi ve koleksiyonlarıyla geniş kesimlere hitap edebilme gücüne sahiptir (San, 2007: 149). Bu anlamda günümüzde

somut olmayan kültürel miras verilerinin de yaşatıldığı mekânlar olmaya başlanmıştır (İşler, 2019: 23). Dolayısıyla, eğitim, festival, yarışma, bilimsel faaliyetleri destekleme, konser, proje vb. etkinliklerle halkevleri gibi kültür mozaiğinin bağdaştığı mekânlar gibi tasavvur edilebilmektedir

Müzeler, arkeoloji ve etnografya ağırlıklı eser nitelikleri ile bilinirliğin dışına çıkmıştır. Doğa tarihi, bilim, jeoloji, uzay, eğitim, çocuk vb. konulu müzeler son zamanlarda artmaya başlamıştır. Bunu yanı sıra önemli bir olayın vuku bulduğu bir anı ya da olayı sergilemek adına tematik özellikli müzeler de kültürel belleğin farklı müze kolları şeklinde hizmet vermeye başlamışlardır. Kültürel endüstrinin çok önemli bir dalı olarak ön plana çıkan müzeler, Türkiye’de aktif olarak ve halkın katılımını sağlamaya yönelik yeni politikalar ile gündeme gelmeye başlamıştır. Serbest iktisadi politikaların etkisi ile özel teşebbüsün girişimlerinin artmaya başladığı yıllarda, firmaların kurumsallaşma çabaları kültürel mekânları da etkilemiştir. Türkiye’de 1980’li yıllardan sonra müzeler nicelik olarak gelişme göstermiştir. Bu yapılanmalardan birisi de hiç şüphesiz özel müzecilik atılımlarıdır. “2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası”nın üçüncü maddesindeki kültür varlıkları kavramı kanunu çerçevesinde özerk statülü müzelerin amaçlarını görev tanımlarını resmi bir zeminde hareket edilebilir kılmaktadır. Yeni yasalar doğrultusunda kültür endüstrisindeki paradigma değişimi, özerk müze yapılanmaları için bir yol haritası durumundadır (Başak ve Özlü, 2020). Çine Kuva-yı Milliye Müzesi, Çine Belediyesine bağlı özel statülü tematik müzelere örnek gösterilebilir.

Millî mücadele ruhunun simgesel temsilcilerinden olan Çine Kuva-yı Milliye Müzesi örneğinden yola çıkarak, nesne sergileme tasarımlarının ve sonraki kuşaklara sağlıklı aktarımındaki önemine vurgu yapmak gerekmektedir. Sayıları her geçen gün artan müzelerin transdisipliner özelliği gereği birçok bilim dalı ile temasta olması, birer hafıza odası şeklinde anımsanmasının, Çine Kuva-yı Milliye Müzesi perspektifinden yorumlanması anlamlı olacağı düşünülmektedir. Cumhuriyet döneminin Çine kentindeki kurtuluş savaşı yıllarına ait, önemli olaylarına ve kişilerine ait eserlerinin, muhafaza edilen ve aktarımının gerçekleştirildiği etnoğrafik eserlerin üzerinde durularak, tematik nitelikli yaşayan müze kavramı göz önünde bulundurulması değerlendirilmesi gerekmektedir.

Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmada Türkiye Cumhuriyeti’nin bağımsızlık mücadelesinin verildiği yıllarda, bu uğurda katkıları olmuş kişilere ait değerli nesnelerin sergilendiği bir müze olan Çine Kuva-yı Milliye Müzesi ele alınmaktadır. I. Dünya savaşında Osmanlı Devleti’nin yenik ayrılmasının ardından Anadolu’daki işgallere karşı, direnişin batı Anadolu’daki simgesi, Çine Kuva-yı Milliye Müzesidir. Müze binası, müzeye dönüştürülmeden önce, Muğla ve civarından Çine’ye gelen v

atandaşların toplanma yeri olan bir mevkiydi. Dolayısıyla hem tarihi değeri olan müze binasının hem de Kuva-yı Milliye ye destek vererek hayatını kaybeden askerlerin kişisel ve mesleki araç-gereçlerinin sergilendiği kültürel hafıza odası gibi tasavvur edilmesi nedenleriyle değerlendirilmektedir. Bu müzenin sergi ve koleksiyonlarında

yer alan eserlerin ziyaretçilerle etkileşiminin yani sergilenme biçimlerinin, kurgulanma tarzlarının nasıl tasarlandığı incelenmektedir. Ayrıca bu eserlerin sonraki kuşaklara sağlıklı aktarımının önemine vurgu yapılmaktadır. Eserlerin teşhir biçimleri ve müzedeki diğer aktiviteler ele alınmakta olup, her yaş grubundan insanın sergilenen objelerle temasa geçerek etkileşimde bulunmasının önemine atıf yapılmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda çalışma kapsamında şu soruların (alt problemlerin) yanıtları aranmıştır:

- Müzebilim tanımı ve faaliyet alanları
- Çine Kuva-yı Milliye Müzesinin Millî Mücadele yıllarındaki önemi
- Çine kentinin Kuva-yı Milliye ile olan ilişkisi
- Toplumda Millî mücadele ruhuna yönelik bilince katkıda bulunmak, Çine Kuva-yı Milliye Müzesi vasıtasıyla toplumun her kesiminden bireye müze gezilerini özendirme üzere yürütülen etkinlikler
- Müzelerin toplumla buluşma noktasında topluma hangi iletişim araçlarını, ne derece kullanmaları gerektiğinin gerekçeleri ele alınmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın kapsamı;

- Çine Kuva-yı Milliye Müzesi, örneği üzerinden değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, doküman analizi ve veri toplama yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Doküman analizi, araştırılmaya konu olan argümanın, alanyazındaki özgünlüğünü ortaya koymasına yardımcı olabilecek ve yeni kavramlar üretmeye yardımcı olabilecek bir araştırma yöntemidir. Müzebilim çalışmalarına ve Millî Mücadele'nin Kuva-yı Milliye örgütlenmesine odaklı, bilgi toplamayı sağlayan özellikle çevrimiçi platformlarda yazılı materyallerin ve kaynakların analizini metot olarak kullanılmaya çalışıldı. Toplumun entelektüel bilgi birikimine katkı sağlamak, kültürel miras kavramı ile verilmesi düşünülen mesajın ne demek olduğunu idrak edebilmek, ayrıca topluma karşı anlam arayışının çabalarını müzecilik perspektifinden ele almaya çaba göstermek, bu çalışmada kullanılacak yöntemin parametreleridir.

Kuva-yı Milliye Hareketi

I. Dünya Savaşının ardından İngiltere, Fransa ve Rusya arasında 1915 yılında Londra'da gizli bir anlaşma yapılmıştı (Kurat, 1976). 1. Dünya Savaşı'nın ardından barış antlaşmaları imzalanmıştı. Osmanlıyı ilgilendiren antlaşma ise Mondros Ateşkes Antlaşmasıydı (Baytur, 1991: 625). Bu mütarekenin en ağır maddesi olan 7. Maddesine dayanarak itilaf kuvvetleri Anadolu'yu kolayca işgal edebilecekti. Osmanlı ordusunun tasfiye edilmesi askeri mühimmatına el konulması ile Osmanlı ülkesinin direnç gösterebilecek gücü elinden alınmış olacaktı. Paris Barış Konferansında da ağır bir şekilde Osmanlı topraklarını paylaşılması ve özellikle Batı Anadolu'nun Yunanlılara bırakılması, İzmir'in işgali vb. hususlar ele alınmıştı (Uçarol, 1982: 420).

Terminolojik olarak "Milli Güçler" anlamına gelen Kuva-yı Milliye kelimesi, birçok kişiye göre misyon ve işlevsellik bakımından zengin bir anlam içermektedir. Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığımız Kuva-yı Milliye tabirini, II. Balkan Savaşı'nda

kaybedilen birtakım toprakları geri almak ümidiyle milis (halk) güçlerini ifade etmek adına kullanılmış olabileceği düşünülmektedir (Turan,2009: 144). Kuva-yı Milliye ile ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlerden biri, Kuva-yı Milliye' nin, kurtuluş savaşının İnönü Savaşları sonuna doğru alınan başarılarla katkı sağlayan bir oluşumu ifade etmesidir (Abadan,1964: 54). Bir diğer görüşe göre ise, Kuva-yı Milliye, milli varlığa yararlı olan cemiyetlerle birlikte mebusan meclisi öncesi hareketleri, Samsun'dan itibaren başlayan kongreler, TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi)'nin açılışı ve düzenli ordunun kuruluşuna kadar ki süreçte meydana gelen sivillerin ve askerlerin oluşturduğu bir süreçtir (Selek, 1981: 120). Halkın kendi aralarında örgütlü hareketleri ile mücadeleye destek çıkmaları neticesinde meydana getirdikleri güçlerdir (Albayrak, 1998: 63). Kuva-yı Milliye TBMM ile şekillenmiştir (Aydemir,2007:141). Anadolu'nun kendi iradesini, inisiyatif kullanarak ortaya koyma çabasının reaksiyonudur (Müderrişoğlu,1990: 172). Kuva-yı Milliye düzenli ordunun kurulmasına kadar faaliyetlerine devam etmiştir (Balcıoğlu, 2002: 37).

Millî Mücadele Döneminde Çine

Kuva-yı Milliye hareketini mali ve manevi amaçlarla destekleyen kuruluş Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri ile Temsil Heyetiydi (Aydınel, 1993: 94). Batı Anadolu'nun Yunan işgaline başlamasının ardından Aydın ilinde bu işgallere karşı koymaya hazırlanan vatandaşlar direnme hazırlıkları yapmışlardır. 57. Tümen Komutanı Albay M. Şefik ve Aydın'ın önde gelen eşrafi hazırlıklara başlamışlardı. 57. Tümen komutanı ilk başlarda az sayıda kişi ile savunma çareleri aramışlardır. Devletin otorite boşluğu, yetersizliği, halkın kendi başının çaresine bakması gerektiği fikrini doğurmuştur. 57. Ordu komutanı sağduyulu ve itikatlı tutumuyla halkın iyi organize olmasında etkili olmuştur. M. Şefik Bey silahlı mücadeleye başlamadan önce haklarını, İşgal altındaki ülkenin cephane, silah ve çeşitli araçlarının ellerinden alınmaması gerektiğini, haklı mücadelelerini çeşitli protestolarla dile getirilmesinden yanaydı. Daha sonra silahlı mücadeleye gerek kalırsa müracaat edebileceklerini dile getiriyordu (Sürgevil, 2007: 73). Aydın'da işgaller yayılınca oradaki ordu Çine'ye çekilmeye başlamıştı. Çine civarında da İtalyan birlikleri konuşlanmıştı. Çine halkı ve oraya kadar çekilen ordu, yerel yöneticiler, idare amirleri, jandarma Yunan işgaline karşı etkili bir mücadele verilmesinin, başarılı sonuçlar doğurabileceği kanısında ortak bir anlayış sergilemekteydiler (Akça, 2007). Kurtuluş Savaşında Çine sanıldığından daha önemlidir. Yunanlıların İzmir'i işgalinden hemen sonra Çine'de gelişen olaylar hiç de küçümsenecek boyutta değildir. 57. Tümenin Çine'ye çekilmesi yukarıda da belirtildiği gibi Kuva-yı Milliye'nin oluşum çalışmaları, Malgaç ve diğer bölgelere yapılan baskınların öncesinde yaşanan hummalı çalışmalar, düzenli ordu öncesi ve sonrasında çok önemli bir yere sahiptir. Kuva-yı Milliye, 16 Haziran 1919'da Sultanhisar'da Malgaç Baskınına 60 kişilik ekibiyle gerçekleştirmiştir. O günlerde İstanbul'da yayın yapan "İstiklal Harbi Gazetesi" haberi manşetten duyurmuştur. Çine bu haberle tüm İstanbul ve Anadolu'da adını duyurmuştur. Bugünkü müze binası, Kurtuluş Savaşı öncesi ve süresi boyunca Albay Şefik ve emrindekilerle Çine Temsil Heyetine bağlı olarak Kuva-yı Milliye'nin Çine'deki milislerine yataklık ve karargâhlık etmiştir (Yıldırım, 2019).

Çine Kuva-yı Milliye Müzesi

Çine Kuva-yı Milliye Müzesi, Aydın ilinin, Çine İlçesinde bulunmaktadır. Çine, Eski Askerlik Şubesi, Cephanelik Binası ve Çanakkale Şehitler Abidesi ile bütünlük içerisinde tarihimizin izlerini barındıran bir açık hava müzesi kimliği oluşturmuştur. Son dönem Türk İslam mimarisinin Ege bölgesindeki taş malzemesi ile meydana getirilen yerel mimari formu olan bu yapı, dikdörtgen planlı, kapalı iç sofablı da denilen bir biçime sahiptir (Res.1). Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Sultan Abdülhamit'in direktifleri doğrultusunda Çine'li yapı ustaları tarafından 1906 – 1909 yıllarında inşa edilmiştir. 1910 – 1979 yılları arasında uzun yıllar askerlik şubesi olarak halka hizmette bulunan bina, Çine kenti için büyük bir sembol konumundadır. 1980-1996 arasında askerlik şubesi çalışanları ve sivil memurların lojman olarak kullandığı yapı, 1996-2005 arası depo olarak kullanılmıştır. 2005 yılında Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından kullanım hakları Çine Belediyesi'ne verilmiştir. 27 Haziran 2006'da Çine Belediyesi tarafından Yüksek Mimar Ertuğrul Aladağ'a restore ettirilen yapı, 6 Haziran 2008 tarihinde Kuva-yı Milliye Müzesi olarak hizmete açılmıştır S. Yıldırım (Kişisel iletişim, 7 Kasım 2019). Müze, iki kattan oluşmaktadır. Alt katı bodrum olan yapının giriş katı 8 odadan oluşur. Odalardan 5 tanesi sergi odası, 1 adeti Heyet-i Milliye odası, 1 adeti Haberci- Muhabere odası, 1 tanesi ise Komutan Odası olarak düzenlenmiştir. Giriş holünde Aydın Jandarma Bölge ve Garnizon Komutanlığı tarafından hediye edilen, Millî Mücadele'nin kahramanlarının biyografilerinin anlatıldığı bir pano yer almaktadır. Kurtuluş savaşı yıllarında ilçenin merkez üstlerinden biri olan Çine askerlik şubesi olarak hizmet veren bugünkü Çine Kuva-yı Milliye Müzesi, ülkenin düşman işgalinden kurtarıldığı dönemlere kadar aktif bir rolü üstlendiği için zamanın ruhuna uygun olarak biçimlendirilmiştir. Yörük Ali Efe ve Kuva-yı Milliye birlikleriyle Sultanhisar'da Yunan kuvvetlerine karşı kazanılan ünlü "Malgaç Baskınının" stratejileri, planlamaları bu binada gerçekleştirilmiştir. Kurtuluş savaşı süresince Mustafa Kemal Atatürk ile bu karargâhta yazışmalar yapılması sebebiyle de önem arz etmektedir. Bu sebeplerle müzenin iç tasarımı tarihi anlamları olduğu gibi yansıtma prensibiyle şekillendirilme yoluna gidilmiştir S. Yıldırım (Kişisel iletişim, 7 Kasım 2019).

Tarihsel değeri büyük olan tescilli "Eski Askerlik Şubesi Binası", Kurtuluş Savaşının ve Millî Mücadele'nin yaşayan bir sembolüdür. Anıtlar kurulundan alınan izinle restorasyon çalışmaları yapılmıştır. Müzenin restorasyonu 2 yıllık bir süre içerisinde yapılmıştır. S. Yıldırım (Kişisel iletişim, 7 Kasım 2019). (Res. 2) Restorasyon çalışmaları ile bu binaların bulunduğu alanları kapsayan düzenleme çalışmaları tamamlanmış ve tahsis amacına uygun bir şekilde "Çine Kuva'yı Milliye Müzesi" olarak düzenlenmiştir. Müzenin iç atmosferi, günümüz müzecilik anlayışına uygun, nitelikli bir müzecilik prensibiyle kurgulanmıştır

Müzedde, 2008 yılı restorasyon çalışmaları sırasında çeşitli onarımlar gerçekleştirilmiştir. Bu yenileme faaliyetleri;

- Binanın komple boyanması
- Yeni pencerelerin takılması
- Zemin kat ve Bodrum katların zeminlerinin yenilenmesi

- Otomasyon sisteminin kurulması, yeni daha etkili aydınlatma işlemlerinin gerçekleştirilmesi
- Ana giriş katının elden geçirilmesi, ahşap bölümlerin değiştirilmesi
- Müze bahçesinin bakımı ve temizliği içi bahçeye küçük bir kulübenin yapılması
- Müzenin bulunduğu alanın park olarak tasarlanmasının ardından palmye ağaçlarının gölet çevresine dikilmesi
- Müze bahçesindeki kulübe bitişiğine İçerisinde 1 bay,1 bayan wc ile bir çay ocağı eklenmiştir.
- Bahçede bulunan cephanelik binasının ise Anıtlar Kurulundan alınan S. Yıldırım (Kişisel iletişim, 7 Kasım 2019).

Çine Kuva'yı Milliye Müzesi' nin sergilerinin ve koleksiyonlarının temel amacı, Kurtuluş Savaşı ambiyansını, ruhunu ziyaretçilere yansıtabilmektir (Res. 3). Müzeyi, komutan odası, heyet-i milliye odası, haberleşme odası ve muhabere odası (Res. 4, 5). şeklinde kurgulayarak askerlik şubesi olarak faaliyetlerde bulunduğu dönemi yaşatacak tarzda, olduğu gibi yansıtmak hedeflenmiştir. Giriş holünde Aydın Jandarma Bölge ve Garnizon Komutanlığı tarafından hediye edilen, Millî Mücadele yıllarında emek vermiş kahramanların biyografilerinin anlatıldığı bir pano göze çarpmaktadır. Ayrıca müze içerisinde Genel Kurmay Başkanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın 26.09.2008 tarih ve 2888240 sayılı emri ile 31. İkmal Merkez Komutanlığı Akşehir/Konya'dan 10.10.2008 tarihinde teslim alınan toplam 40 adet silah/tüfek/kasatura da sergilenmektedir (Res. 6). Bunlara ilaveten Askeri Müze ve Kültürel Sitesi Komutanlığı koleksiyonlarından da geçici olarak gönderilen silah ve mühimmatlar süreli sergiler halinde bazı dönemlerde ziyaretçilere sunulmaktadır (Res. 7), (Res. 8). Müzenin bir odasında da dönemin günlük hayatında kullanılan eşyaları sergilenmektedir. Diğer bir oda da dönemin resmi yazışmaları, evrak kayıtlarını gösteren kâğıtlar mevcuttur (Res. 9, 10). Bir odada kuşak, şalvar, seccade, çarşaf, krepe, bindallı, (Res. 11), (Res. 12) bir bölümde de olayın anını yaşatmak adına Albay Şefik Aker ve Yörük Ali Efe'nin balmumu heykellerinin bulunduğu bir oda bulunmaktadır (Res. 13). Bunun dışında oya, cepken, kap, sini, kova, ocak, çeşitli takı (kolye, gelin başlığı kemer vs.) çizme, kılıç, barutluk vb. bulunduğu bir bölüme de yer verilmiştir (Res. 14). Ayrıca bir oda da yapının yenileme sürecini anlatabilmek için görsel materyallerle (fotoğraf ve çizim) düzenlenmiştir. Bir başka odada da Cem Cemil Öztürk'ün koleksiyonu 2 aylık geçici bir süre ile sergiye dâhil edilmiştir. Zemin katta düzenlenen oda ile öğrencilere barkovizyon sunumları yapılması gündemdedir. Gösteri, film, konferans, seminer vb. etkinliklerde ileriki günlerde hayata geçirilmesi düşünülen faaliyetlerden bazılarıdır. Müzede etnoğrafik eserlerin olduğu bir bölüm ve duvarlarında dönemin fotoğrafları sergilenmektedir (Res. 15, 16).

Çine Kuva'yı Milliye Müzesi'nde çağdaş ve klasik tanzim teşhir uygulamaları ile eserlerin sergilenmesi sağlanmıştır. Dönemin önemli askerlerini, balmumu tarzı heykellerle canlandırmak suretiyle, olaya devinim kazandırmak amacıyla, modern küratöryel aşamalardan geçirek teşhir etmek yoluna gidilmiştir. Bunun yanı sıra klasik tarzda kapalı cam vitrin ve açık teşhir anlamında geleneksel sergileme yöntemleri de kullanılmıştır. Yeni müzecilik prensiplerinden biri olan toplum odaklı müzecilik faaliyetleri Çine Kuva'yı Milliye Müzesi'nde de göz önünde bulunduran çalışmalarından biridir. Müzenin bulunduğu park haline getirilen yeşil alan, bir gölet ve

çevresinde bulunan ağaçlarla ziyaretçilerin beğenisine sunulmuştur. Müzenin bahçesi bir mesire alanına dönüştürülerek insanların uğrak yeri haline getirilmiştir. Bu anlamda ziyaretçilerin müzeye olan ilgisi de artmaya başlamaktadır. Müzenin bahçesinde bir kulübe de çay servisi de yapılmaktadır. Müze, etkinlikleri hakkında halkı bilgilendirmek, iletişim ve pazarlama faaliyetlerini, özellikle multi medya araçlarını da daha aktif kullanarak müzenin aktiviteleriyle ilgili halkla daha yakın temasa geçerek, müze katılımcılarını çoğaltmak adına yeni uygulamalara da ihtiyaç duyulmaktadır.

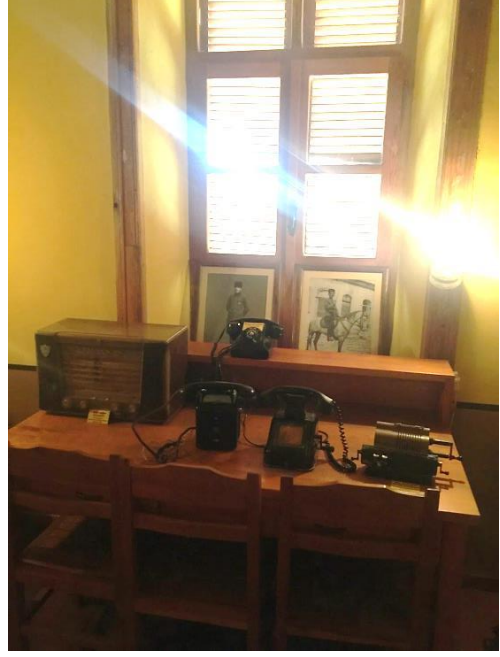
Resim 1. Çine Kuva-yı Milliye Müzesi

Resim 2. Müze bölümlerinden

Resim 3. Çalışma odası

Resim 4. Muharebe araçları

Resim 5. Muharebe araçları

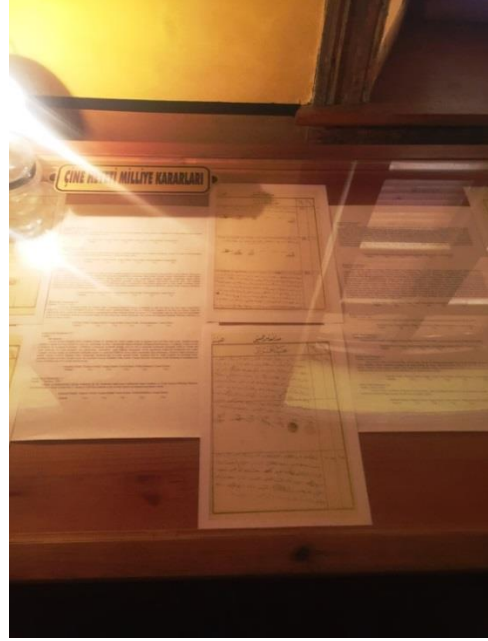
Resim 6. Silah ve Mühimmatlar

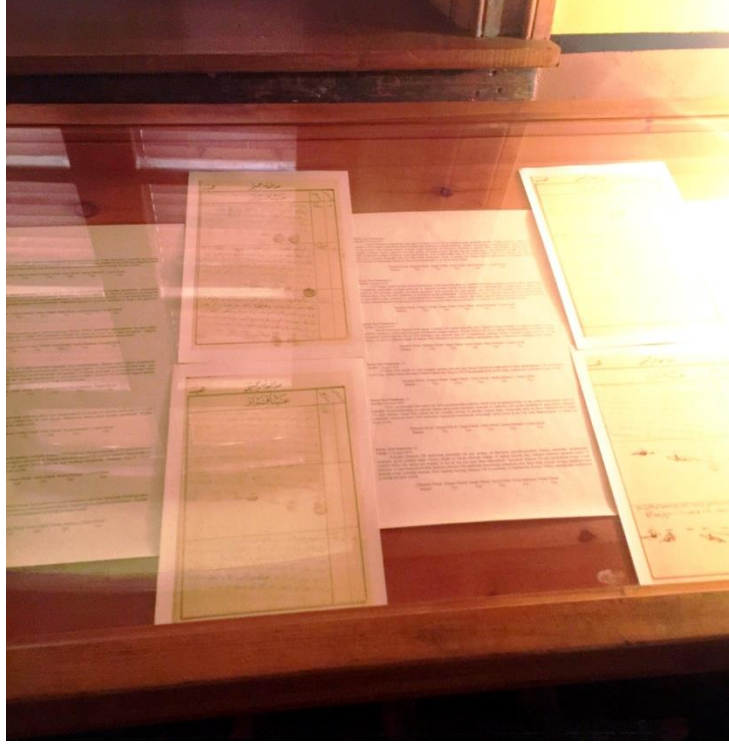
Resim 7. Silah ve Mühimmatlar

Resim 8. Silah ve Mühimmatlar

Resim 9. Yazışma evrakları

Resim 10.Yazışma evrakları

Resim 11. Bindallı

Resim 12. Bindallı

Resim 13. Albay Şefik Aker ve Yörük Ali Efe

Resim 14. Müzenim etnoğrafik eserlerinin bulunduğu bölüm

Resim 15. 16, Müzenim etnoğrafik eserlerinin bulunduğu bölüm

Sonuç

Kuva-yı Milliye, Kurtuluş Savaşı'nda halkın örgütlenmesinde çok önemli bir rol oynamıştır. Kuva-yı milliye hareketi, Anadolu'da düşman işgallerine karşı düzenli ordu kurulmadan önce önemli başarılar elde etmiş bir direniş hareketiydi. Kuva-yı Milliye, Ege Bölgesi'nde de Yunanlıların İzmir'i işgal edip Batı Anadolu'nun iç kısımlarına doğru ilerlemelerine bir tepki olarak doğmuştu. İlk yapım amacı, Sultan Abdülhamid Han tarafından 1906-1909 yıllarında Muğla'dan Çine'ye gelen vatandaşların toplanma merkezi olarak bilinen, Çine Askerlik Şubesi binasıdır. Daha sonra kurtuluş savaşı öncesi Aydın'da savaşa katılmak için Güney Cephesi'nin Yunan işgalinden kurtuluşunun planlarının yapıldığı bir binaydı. 1919-1979 yılları arasında askerlik şubesi olarak devam etmiştir. Yörük Ali Efe ve zeybeklerin Ege'de Yunan işgalcilerine karşı ilk tepkisi olan Malgaç Baskınının planlandığı, bugün müzeye çevrilen Çine Kuva-yı Milliye Müzesi, Kuva-yı Milliye'nin kurtuluş savaşındaki başarılarında, Anadolu'daki örgütlenmesinin simgesi niteliğindedir. Bu bina, Kuva-yı Milliye Müzesi olarak restore edilerek hizmete açılmıştır. Kuva-yı Milliye Müzesi'nin içinde Yörük Ali Efe ve Albay Şefik Aker'in heykelleri bulunmaktadır. Müzede Kuva-yı Milliye destanlarını anlatan eserlerin yanı sıra etnoğrafik ve arkeolojik eserler de sergilenmektedir.

Bu çalışmada, Çine Kuva-yı Milliye Müzesi'nin Millî Mücadele yıllarında hizmet veren kişilerine ait objelerinin sergilenmesi, korunması, gelecek kuşaklara aktarımının sağlanmasındaki önemini konu edinmektedir. Ayrıca müzecilik faaliyetlerinin toplumun kültürel ve sanatsal alanlardaki konumuna ve önemine vurgu yapmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin hiçbir zaman unutulmayacak bir döneminin hatırlanmasında hafıza odası niteliğinde olan hem tarihi hem de simgesel değeri son derece büyük, Çine Kuva-yı Milliye Müzesi, bu çalışmanın ana temasını oluşturmaktadır. Buna mukabil, Kurtuluş savaşının ve Millî Mücadele'nin hiçbir zaman unutulmaması gereken anılarının, sergilenen eserler vasıtasıyla ziyaretçilere aksettirilmeye çalışıldığı da bir gerçektir. Bu vesileyle müzenin faaliyetlerinin, sergi ve koleksiyonlarının geniş kitlelere tanıtımının yapılarak, Kuva-yı Milliye ruhuna yönelik farkındalık bilinci oluşturmak amaçlarıyla ele alınmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında büyük önemi olan Kuva-yı Milliye Heyeti'nin ülkenin Millî Mücadele'sinde ne ölçüde değerli olduğunu anlamak, anlatmak için tarihine ve geçmişine sahip çıkma bilinci ile müzedeki somut verilerin, muhafaza edilerek, koruma, sergileme ve gelecek nesillere aktarımı adına önemlidir. Kültürel mirasın korunması müzelerin görevlerinden biridir. Dolayısıyla genç kuşaklara müze gezilerinin önemini, müzelerdeki muhafaza edilen tarihi değeri olan nesnelere olan iletişimlerini doğrultusunda kazandırılması, modern müzecilik parametrelerindedir. Buna ek olarak, ülke kültür endüstrisine katkı amacıyla, döneminin mücadele ruhunun ve zafere inanmışlık emarelerinin simgesi olan, anılarını gelecek nesillere aktarmak, birtakım insanların, ülkelerinin bağımsızlığı uğruna yaptıkları fedakârlıkların daha iyi anlaşılmasını sağlayacak bir müze olması ile hem bölge için hem de tüm ülke için değer atfetmektedir. Çine Kuva-yı Milliye Müzesi, Türk sanatının yerel mimari örneklerinin son dönem inşa unsurlarını yansıtan bir eserdir. Bölgenin mimari malzemelerinden olan büyük taş parçaları ile

biçimlendirilmiştir. Türk İslam mimarisinin son zamanlarının yapım tekniği özellikleri hakkında bilgiler içermesi bakımından önemli bir eserdir. Bodrum ve zemin kat olarak iki katlı bir plana sahiptir. Özgün mimari özelliği olan müze binası ve sergilediği nesnelere bakımından butik bir müzedir. Bunun yanı sıra, Çine Kuva'yı Milliye Müzesi Türkiye'deki Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı özel statülü tematik müzelerden biridir. Çine Belediyesi bünyesinde Kültür Bakanlığı'nın denetiminde olan müze Türkiye'deki diğer birçok müzeye oranla daha az bilinmektedir. Çine Kuva-yı Milliye Müzesi önce hizmet verdiği bölgede sonra ulusal zeminde daha sonra da uluslararası platformlarda bilinirliğinin artırılmasına yönelik tanıtıcı faaliyetlerin çoğaltılması gerekmektedir. Örneğin müzenin hem sosyal medya da hem de başka platformlarda pazarlama ve iletişim çalışmalarının yürütülmesine daha fazla imkân sağlanmalıdır. Türkiye'de Çine Kuva'yı Milliye Müzesi dışında dört Kuva-yı Milliye Müzesi daha bulunmaktadır. Bunlar; Balıkesir Kuva-yı Milliye Müzesi, Sadi Tekkesi Kuva-yı Milliye Müzesi (Samsun), Tire Kuva-yı Milliye ve Zeybek Müzesi (İzmir) ve Ali Fuat Paşa Kuva-yı Milliye Müzesi (Geyve-Sakarya) müzeleridir.

Kaynakça

- Abadan, Y. (1964). Mustafa Kemal ve Çetecilik, İstanbul: Varlık
- Akça, B. (2007). Yörük Ali Efe'nin Muğla'daki Faaliyetleri, Millî Mücadele'de Aydın Sancağı ve Yörük Ali Efe, Aydın Belediyesi.
- Albayrak, M. (1998). Millî Mücadele'de Batı Anadolu Kongreleri, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Aydinel, S (1993). Güneybatı Anadolu'da Kuva-yı Milliye Harekâtı, Ankara
- Aydemir, S. Ş. (2007). Tek Adam, Cilt. II, İstanbul: Remzi.
- Balcioğlu, M (2002). Batı Anadolu'nun İşgali ve Kuvay-ı Milliye, Berna Türkdoğan (Ed.), Millî Mücadele Tarihi, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi
- Başak, O., Özrili, Y. (2020). Müze Yönetimi ve Organizasyonu, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s. 197-217
- Bayur, H. Y. (1991). Türk İnkılabı Tarihi, Ankara, TTK.
- Burnham R. ve Kai Kee E. (2011). Müze Dersleri Yorum ve Deneyim, A. Onacak (Çev.) Küy
- Günver G.ve Uyguç A.A. (2009). Çine Belediyesi Kültür Yayın. 1.Basım, 175s.
- ICOMOS. (2010). Key Concepts of Museology. http://www.ico4mos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0574229001536913919.pdf f [Erişim Tarihi:10.09.2020].
- ICOM. (2019). New Museum Definition. ICOM: <http://icom.museum/en/activities/standards-guidelines/museum-definition/> [Erişim Tarihi:10.09.2020].
- İşler, D. (2019). Oyun ve Oyuncak Müzeleri, Kültürel Miras Aktarımı ve Eğitimi, Gece Akademisi
- Kurat, Y. T. (1976). Osmanlı İmparatorluğu'nun Paylaşılması, Ankara, Kalite Matbaası,
- Müdürrisoğlu, A. (1990). Kurtuluş Savaşı'nın Mali kaynakları, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Onur, Bekir (2012). Çağdaş Müze Eğitim ve Gelişim, Müze Psikolojisine Giriş, Ankara, İmge.
- San, İ. (2007). Eğitim ve Müze Semineri, Ankara, Kök.

Selek, S. (1981). Anadolu İhtilali, İstanbul: Örgün.

Seydi, S. (2011). Kuva- yı Milliye, Türk Yurdu Dergisi, Sayı 290, <http://www.turkyurdu.com.tr/yazar-yazi.php?id=1675>[Erişim Tarihi:10.09.2020].

Sürgevil, S. (2007). Millî Mücadele ve Yörük Ali Efe, Millî Mücadele’de Aydın Sancağı ve Yörük Ali Efe, Aydın Belediyesi.

Sürgevil, S. (2000). Asaf Gökbel ve Millî Mücadele’de Aydın, Aydın Belediyesi.

Uçarol, R. (1982). Siyasi Tarih, Harp Akademileri, İstanbul.

Turan, Ş. (2009). Türk Devrim Tarihi, C. II, 3. Baskı, İstanbul, Bilgi.